

KRŠĆANSKI ARHEOLOG
VERGILIO CORBO (1918.- 1991.)
IN MEMORIAM

U zoru 6. prosinca 1991. g. ugasio se ovozemaljski život uglednog arheologa u Svetoj Zemlji Vergilia Corbo, ofm. Neposredno prije smrti, za vrijeme mise koja je slavljena u njegovoj sobici, primio je svetu pričest kao poputbinu. Deset dana prije smrti koncelebrirao je sv. misu sa svojom redovničkom subraćom iz zavoda *Studium Biblicum Franciscanum* i tom prigodom primio bolesničko pomazanje s dubokom vjerom i pobožnošću.

Rodio se 8. lipnja 1918. g. u mjestu Avigliano (Potenza). Još kao dječak napušta rodni kraj i odlazi u Svetu Zemlju gdje će se u franjevačkoj Kustodiji Svete Zemlje odgajati i usavršavati u školskoj izobrazbi. Za svećenika je zaređen 12. srpnja 1942. g. u Betlehemu.

Od 1946. do 1949. g. studira na Papinskom Orijentalnom institutu gdje postiže doktorat iz orijentalnih znanosti prikazavši tezu "*Iskopine u Khirbet Siyar el-Ganam i okolni samostani*". Kasnije je živio u Emausu i Velikom sjemeništu svoje redovničke zajednice u Jeruzalemu. Organizator je paviljona Svete Zemlje na izložbi misionarske umjetnosti Svete godine 1950. Bio je i direktor revije *La Terra Santa* (1950. - 1955.). Također je bio zadužen i za iskapanja i obnovu različitih svetišta Kustodije Svete Zemlje. Profesor je kršćanske arheologije na učilištu *Studium biblicum Franciscanum* od 1984. do 1990. godine.

Zavolio je arheologiju u školi p. Bagatti-a u Emaus Qubeibeh i prva iskapanja vršio upravo u tom mjestu. Poslije će se usmjeriti na iskapanja ruševina pustinjačkih samostana u Judeji. Često je uspio identificirati ruševine samostana koji su bili poznati iz pisanih dokumenata. Značajna je lavra "Eptastomos", cenobij Zannos-a, nova lavra Khirbet Tina. Uspjelo mu je identificirati gruzijski samostan Bir el - Qutt, blizu Betlehema, s posvetnim natpisom iz 6. stoljeća što predstavlja jedno od starijih svjedočanstava gruzijskog jezika.

Rezultate svojih istraživanja popraćene bogatim ilustracijama, redovito je objavljivao u časopisu *La Terra Santa*. Zreliji plod te aktivnosti bila je njegova doktorska teza objavljena u *Collectio maior SBF* (n.11) kao i

opširni izvještaj o materijalnom ambijentu života monaha u Palestini na sastanku Papinskog instituta o orijentalnom monaštvu.

Bavio se iskapanjima na Maslinskom brdu, a od 1960. do 1982. kao ekumenski arheolog, radi na istraživanju bazilike Svetog Groba. Prigodom iskapanja tvrđave Herodion od 1962. do 1967. g. pokazao je zapažene organizacijske sposobnosti. Otkrivena je Herodova kraljevska utvrda i susljedne građevine unutar nje među kojima je bio i jedan samostan. U radu mu je pomagala skupina od 136 beduina.

U vremenu od 1967. do 1970. g. boravi u svetištu Brda Nebo gdje obavlja neke popravke. Posljednja faza njegova arheološkog zanimanja, koja je ujedno i najplodniji dio njegova života, jest njegov rad u Kafarnaumu. To nas je i potaklo da o njemu zabilježimo ovih nekoliko redaka. U Kafarnaumu je obavio 19 iskapanja. Istražio je povijest toga grada od srednjega brončanog doba do arapskog doba. Datirao je glasovitu sinagogu iz 4./5. stoljeća i pod njom našao tragove sinagoge iz Isusova vremena. I napokon: iznio je na svjetlo dana ostatke Petrove kuće koja je vremenom postala *domus Ecclesiae*.

Najradije je pokazivao upravo taj svoj nalaz hodočasnicima i turistima. Njegov je san ostvaren 29. lipnja 1990.g. prigodom svečanog blagoslova memorijala Petrove kuće koji pokriva ruševine čitave "insula sacra". Iz memorijala puca divan pogled na sve četiri strane svijeta: Galilejsko jezero, nekadašnji Kafranum, okolna brda. Iako toliko značajni i zahtjevni, arheološki radovi u Kafarnaumu nisu mu smetali da istovremeno obavlja iskapanja i u Magdali (1970.), i u Dabburya na obronku brda Tabor (1978.), i u tvrđavi Maherontu u Jordaniji. Njegovi su radovi o rezultatima tih iskapanja objelodanjeni u *Liber Annuus* (1991.), publikaciji koju izdaje *Studium Biblicum Franciscanum*.

O 70-oj obljetnici njegova života objelodanjen je spomen-spis u počast p. Virgilia: G.C. BOTTINI - L. di SEGNI - E. ALLIATA (a cura), *Christian Archaeology in the Holy Land. New Discoveries. Archaeological Essays in Honour of Virgilio C. Corbo, ofm.* SBF Collectio Maior 36, Jerusalem 1990.

Talijanska ga je vlada 1959. godine odlikovala odličjem "viteza". Vrlom arheologu se više dopadalo odličje koje mu je 1968. g. udijelio patrijarh pravoslavne Crkve Georgije Elias II: zlatnik izdan prigodom 1500. obljetnice početka evangelizacije Gruzije.

Njegova subraća pripovijedaju da je bio neobično sretan kad je dojurio iz Kafarnauma u Tabgu da bi svome subratu i kolegi arheologu Stanislavu Loffreda saopćio: "*Stanislave, našao sam kuću sv. Petra!*"

Bio je neumoran radnik, ali i ustrajan molitelj. Nakon mukotrpnog fizičkog napora, redovito bio molio u samostanskoj kapelici. Obavljao je sve vrste poslova od najobičnijih manualnih do upravljanja građevinskim strojevima kao što su rovokopači, utovarivači i slično. Pisac ovih redaka osobno se u to uvjerio kad ga je u društvu dvojice subraće (fra Stjepan Vučemilo i fra Božo Lovrić) na Staru godinu 1984. promatrao kako upravlja rovokopačem oko nekadašnje sinagoge u Kafarnaumu.

Šesnaest dana prije smrti p. Corbo je pisao svome redovničkom starješini, Kustodu Svete Zemlje, da njemu i p. Stanislavu Loffreda dopusti da budu pokopani u Kafarnaumu, "*u nekom dijelu iskopa, u običnu zemlju da ne pravi nikomu smetnje*". Sâm je načinio skicu za grob sebi i p. Stanislavu. Sugerirao je natpis na grobu: "*Quomodo in vita sua delexerunt se, ita et in morte non sunt separati!*" (=Kao što su se za života ljubili, tako ni u smrti nisu odijeljeni!).

P. Virgilio Corbo je želio i mrtav ostati uz kuću sv. Petra. Nadamo se da mu je nebeski ključar širom otvorio vrata neba.

Fra Franjo Carev